

ЛІТАРАТУРА І МАСТАЦТВА

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАУЛЕННЯ СІЮЗА ПІСЬМЕНІКАУ БССР

№ 102 (1324)

Серада, 24 снежня 1958 года

Цана 40 кап.

Другая сесія Вярхоўнага Савета СССР

У сталіцы нашай Радзімы Маскве 22 снежня адкрылася другая сесія Вярхоўнага Савета СССР пятага склікання. Па складанай традыцыі ў гонар гэтай важнай у жыцці Саветскай дзяржавы падзеі над Вялікім Крамлёўскім палацам узнімаецца яркачырвоны сцяг сацыялістычнай Айчыны.

У 10 гадзін раніцы ў Вялікім Крамлёўскім палацы адбылося першае пасяджэнне Савета Нацыянальнасцей. Старшынястваваў старшыня Савета Нацыянальнасцей дэпутат Я. В. Пейке. Адначасова ў Крамлёўскім тэатры праходзіла пасяджэнне Савета Саюза. Старшынястваваў старшыня Савета Саюза дэпутат П. П. Лабаню.

На раздзелнае пасяджэнне Савета Саюза і Савета Нацыянальнасцей аднадушна зацверджаны парадак дня сесіі і парадак яе работы.

Сесія разглядаць наступныя пытанні:

1. Аб Дзяржаўным бюджэце СССР на 1959 год і аб выкананні Дзяржаўнага бюджэту за 1957 год.
2. Аб умацаванні сувязі школы з жыццём і аб далейшым развіцці сістэмы народнай адукацыі ў краіне.
3. Аб праектах законаў «Асновы крмінальна-наказнага заканадаўства Саюза ССР і саюзных рэспублік», «Аб крмінальнай адказнасці за дзяржаўныя злачынствы», «Аб крмінальнай адказнасці за воінскія злачынствы», «Асновы заканадаўства аб судовым ладзе Саюза ССР, саюзных і аўтаномных рэспублік», «Палажэнне аб вайсковых трыбуналах», «Асновы крмінальнага судаводства Саюза ССР і саюзных рэспублік».
4. Аб унясенні змен і дапаўненняў у артыкулы 48 і 83 Канстытуцыі СССР і зацвярджэнні Указаў Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР.

У 11 гадзін 30 мінут у зале пасяджэнняў Вялікага Крамлёўскага палаца адкрылася сумеснае пасяджэнне Савета Саюза і Савета Нацыянальнасцей. Ва ўрадавых ложах паяўляюцца сустраць бурныя апладысманты таварышы А. Б. Арыстаў, М. І. Бяляеў, Л. І. Браўншэй, М. Я. Варашылаў, М. Г. Ігнатэў, А. Л. Кірычэнка, Ф. Р. Назлоў, О. В. Куцін, А. І. Мінайн, Н. А. Мухітавіч, М. А. Сулоў, К. А. Фурцава, М. С. Хрушчоў, М. М. Швернін, П. М. Паспелю, Д. С. Наротчына, Я. Э. Каніберзін, А. П. Кірыленка, А. М. Масыгін, К. Т. Мазураў, В. П. Мжаванадзе, Н. В. Пагорны, Д. С. Паленскі.

Старшынястваваў старшыня Савета Нацыянальнасцей дэпутат Я. В. Пейке.

Сесія пераходзіць да разгляду першага

пытання парадку дня. Слова для даякда «Аб Дзяржаўным бюджэце СССР на 1959 год і аб выкананні Дзяржаўнага бюджэту за 1957 год» атрымлівае Міністр фінансаў СССР дэпутат А. Г. Зверэў.

У 1959 годзе аб'ём Дзяржаўнага бюджэту СССР зноў значна фартае і прадстаўляецца на разгляд і зацвярджэнне Вярхоўнага Савета ў сумарна: па даходах — 722,7 мільярда рублёў, па расходах — 707,2 мільярда рублёў, гэта значыць з перавышэннем даходаў над расходамі на 15,5 мільярда рублёў. У параўнанні з чакаемым выкананнем за 1958 год даходы бюджэту павялічваюцца на 61,6 мільярда рублёў, або на 9,3 працэнта, і расходы — на 68,7 мільярда рублёў, або на 10,8 працэнта.

Нацыянальны даход краіны павялічыцца супраць 1958 года на 8 працэнтаў і будзе ў 2,4 раза большы, чым у 1950 годзе.

Сродкі Дзяржаўнага бюджэту, гаворыцца, Зверэў, будуць выкарыстаны перш за ўсё на далейшае развіццё сацыялістычнай эканомікі і больш поўнае задавальненне сацыяльна-культурных патрэбнасцей насельніцтва. У 1959 годзе на развіццё народнай гаспадаркі краіны намерана выдаткаваць 308,7 мільярда рублёў замест 257,2 мільярда рублёў у 1958 годзе; на сацыяльна-культурныя мерапрыемствы — 232 мільярда рублёў замест 212,8 мільярда рублёў у 1958 годзе; на абарону краіны — 96,1 мільярда рублёў замест 96,3 мільярда рублёў у 1958 годзе; на дзяржаўнае кіраванне — 11,5 мільярда рублёў замест 11,9 мільярда рублёў у 1958 годзе.

На народную гаспадарку, акрамя бюджэтных сродкаў, намерана выдаткаваць 175,6 мільярда рублёў за кошт уласных рэсурсаў прадпрыемстваў і гаспадарчых арганізацый. Такім чынам, агульная сума затрат дзяржавы на развіццё сацыялістычнай эканомікі складе 484,3 мільярда рублёў, гэта значыць на 71,4 мільярда рублёў больш, чым было прынята на 1958 год.

Тав. Зверэў гаворыць, што на зацвярджэнне Вярхоўнага Савета СССР прадстаўляецца справаздача аб выкананні Дзяржаўнага бюджэту СССР за 1957 год у сумарна па даходах 626,9 мільярда рублёў і па расходах — 607,3 мільярда рублёў, з перавышэннем даходаў над расходамі ў 19,6 мільярда рублёў.

На гэтым сумеснае пасяджэнне Савета Саюза і Савета Нацыянальнасцей было аб'яднана закрытым.

Сесія працягвае сваю работу.

Па матэрыялах снежаньскага Пленума

Шкавую выстаўку па матэрыялах снежаньскага Пленума ЦК КПСС падрыхтавалі работнікі Мінскай абласной бібліятэкі імя А. С. Пушкіна. Для арганізацыі выстаўкі культасветработнікі выкарысталі газеты, часопісы, пмаціякі брашур і навуковыя працы, выдадзеныя не толькі ў Беларусі, але і ў іншых рэспубліках.

Калі выстаўкі заўсёды ёсць чытачы. Адна півавіца газетнымі артыкуламі, другая — лічбам росту прамысловасці і развіцця сельскай гаспадаркі за апошні пяць год, трэцяя разглядаюць карту Беларусі, на якой адзначаны буйнейшыя новабудовы сям'ягодкі. І амаль што кожны раз каля вітрыны пачынаюцца размовы пра тое, як зменіцца жыццё рэспублікі ў бліжэйшым гаду.

— Я з цікавасцю прачытала даклад таварыша Хрушчова на снежаньскім Пленуме, — гаворыць студэнтка Елізавета Фалькевіч. — Радасна, што наша краіна становіцца ўсё больш магутнай і багатай. — Гэта так, — згаджаецца яе сяброўка Марыя Свірд. — Я хачу ўзяць што-небудзь пачытаць аб сельскай гаспадарцы Беларусі.

Прагледзеўшы вітрыну, М. Свірд падыходзіць да работніцы чытальнай залы і просіць патрабунаў ёй брашур.

На выстаўцы можна пазнаёміцца з радам матэрыялаў, якія дапамагаюць глыбей вывучаць рашэнні снежаньскага Пленума. Гэта — брашур «Будуцтва ў БССР», «Развіццё энэргетыкі ў Беларусі», «Народная асвета ў Беларусі за гады Саветскай улады», артыкулы з газет і часопісаў: «Беларуская ССР — аўтаномны раён Саветскага Саюза», «Такі стала Беларусь», «Саюзная рэспубліка ў новых умовах» і рад іншых.

Наведвальнікі бібліятэкі з цікавасцю знаёмяцца з матэрыяламі выстаўкі.

Вітрыну прасвеціваю рашэннямі снежаньскага Пленума ЦК КПСС, падрыхтавалі таварышы работнікі бібліятэкі імя М. Горькага.

Канцэрты-лекцыі для рабочых

Беларуская Дзяржаўная ардына Працоўнага Чырвонага Сцяга філармонія наладзіла для рабочых трактарнікаў і аўтамабільнага заводу канцэрты-лекцыі «Беларуская музыка за 40 год». Лекцыі прачыталі музыканты І. Зубрыч і Л. Аўрабах. Творы беларускіх кампазітараў выканалі Т. Лук'янава, Д. Зубрыч, Л. Браўнік, М. Шуцук, А. Астрэмскі, А. Стрэлі, Э. Якубовіч і інш.

На экранх п'елевізара

Амаль кожны вечар на экранх тэлевізараў з'яўляецца рубрыка «Да 40-годдзя БССР». Гледчы бачыць нумары перадаючай праграмы.

У сувязі з юбілейна-рэспубліканскімі рыхтуецца выступленні-справяздачы мастацкіх калектываў рэспублікі. Гэта будзе цікавы расказ пра гісторыю тэатра, лепшых іх майстроў, пра найбольш удалыя паставы. Нададуна тэледыя пазнаёміць з творчай гісторыяй Рускага драматычнага тэатра імя М. Горькага. Адбыцца такіх вечар, прывесаныя

Акадэмічнаму тэатру імя Я. Купалы. На экране тэлевізара ажыццявіць з любімымі гледацкамі спектакляў.

Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт імя У. І. Леніна — буйнейшая навуковая ўстанова рэспублікі — кожны год выпускае сотні высокакваліфікаваных выкладчыкаў для школ, навуковых работнікаў, журналістаў. Універсітэт прасвеціць агляда перадача, якую гледчы ўбачыць 26 снежня. Рыхтуецца перадача аб Мінскім аўтазавадзе.

Працоўнымі паспехамі сустракаюць юбілей рэспублікі рабочыя, каласнікі, дзеці мастацтва і літаратуры. Аб іх падарунах святую расказвае рэпартаж «Табэ, мае рэспубліка!»

Многа працы і натхнення ўкладваюць работнікі тэлебачання ў падрыхтоўку святковага канцэрта. Літаратуры сінхронна гэта вялікая перадача п'яст лашта А. Астрэйка. Асобна рыхтуецца спецыяльны святковы выпуск «Для вас, жанчын».

Толькі год прайшоў з часу Дзякда Беларускай музыкі, якая была арганізавана ў Мінску ў гонар 40-годдзя Вялікага Растворчыка. За гэты час паяўляецца новыя творы для опернага тэатра і сімфанічнага аркестра, інструментальныя п'есы, хоры і масавыя п'есы.

Каб працоўныя сталіцы пазнаёміліся з нацыянальнымі музычнымі з'яўляцямі, Саюз кампазітараў БССР прарваў з 20 па 22 снежня юбілейны пленум, прывясаны ў гэтым слаяўна саракагоддзі рэспублікі. Урачыстае пасяджэнне пленума, якое адбылося ў аргументна Доме афіцэраў, адкрыў уступным словам Р. Пукст. З дакладам «Беларуская музыка за сорак год» выступіў старшыня Праўлення Саюза кампазітараў БССР Я. Цікоці. Ён расказаў аб асноўных этапах развіцця нацыянальнай музычнага мастацтва ў рэспубліцы, якое заўсёды было цесна звязана з культурай братніх народаў.

Закладчыкам напаміну, што таленавіты беларускі народ у даравальным часе ва ўмовах нацыянальнага і сацыяльнага ападка не меў свайго прафесійнага музычнага мастацтва. Да кастрычніка 1917 г. беларуская музыка была прадстаўлена галоўным чынам вуснай народнай творчасцю і асобнымі спробамі гарманізаваных народных мелодый. Толькі з устанавленнем Саветскай улады ў Беларусі пачынаецца сапраўднае росквіт мастацтва. У 1918 г. у многіх буйных гарадах рэспублікі адкрываюцца музычныя школы, а пазней — Мінскі музычны тэхнікум. Гэта садзейнічала росту і згуртаванню ў сталіцы беларускіх музычных кадраў. Арганізаваў і 1932 г. Беларуская кансерваторыя адыграла яшчэ большую ролю ў фарміраванні нацыянальнай школы кампазітараў і выхаванні музыкантаў-выканаўцаў і оперных артыстаў. У маладой кансерваторыі асабліва плённай аказалася педагогічная работа кампазітара В. Залатарова, які выхававу пляду пяцёр вядомых беларускіх кампазітараў.

Я. Цікоці гаворыць аб стварэнні спадчыны пры радыкалізацыі рэспублікі выканальных калектываў — сімфанічнага аркестра, аркестра беларускіх народных інструментаў, хору, які ў 1937 г. увайшоў ў склад Беларускай філармоніі. Вялікай паводзі ў культурным жыцці беларусаў

Юбілейны пленум Саюза кампазітараў БССР

Справаздача свайму народу

народа з'явілася стварэнне ў пачатку 30-х гадоў Беларускага тэатра оперы і балету. На яго сцэне ўбачылі святло рампы першыя беларускія оперы «У пушчах Палесся» А. Багатырова, «Міхась Пагорны» Я. Цікоці, «Кветка шчасця» А. Туранкова і балет «Салзёй» М. Крошнера, з вялікім поспехам паказаны ў Маскве на першай Дзякдае Беларускага мастацтва (1940).

У дакладзе названы імёны вядомых беларускіх спявакоў і інструменталістаў — актыўных прапагандастаў Беларускай музыкі. Я. Цікоці дае агляну творам, якія напісаны ў суровым лін: Вялікай Айчыннай вайны і ў пасляваенны перыяд і з-

віліся значным укладам у скарбніцу нацыянальнага музычнага мастацтва. Такія буйныя творы ваенных год, як опера «Аляся», кантаты «Партызаны» і «Ленінградцы» А. Багатырова. Другая сімфонія Р. Пукста, сімфанічная паэма «У суровыя дні» М. Аладава і іншыя, адлюстравалі старыя герарычны барыбары нашана народа супраць гітлераўскіх захопнікаў на фронце і ў тыле, у партызанскіх лесеах Беларусі. Дзялянасць беларускіх кампазітараў у пасляваенныя гады адзначана паяўленнем раду новых твораў, цікавых як па тэматыцы, так і па жанравых асаблівасцях. Упершыню ў гісторыі Беларускай музыкі Д. Камінскі стварае канцэрты для

цымбал-сола і для дуэта цымбал у суправаджэнні народнага і сімфанічнага аркестраў. У рэпертуары музыкантаў-выканаўцаў паяўляюцца фартаганіяны тры А. Багатырова і Л. Абедзіна, фартаганіны квінтэт П. Падкавырава, смычковы квінтэт В. Яймава, п'есы для розных інструментаў М. Аладава, кантаты «Беларусь» А. Багатырова, «Сава» В. Залатарова, а тавасма новыя «Сімфонія» і сімфанічныя п'есы М. Аладава, А. Багатырова, П. Падкавырава, Р. Пукста і іншых. Большасць твораў пасляваенных год сведчыць аб удасканаленні кампазітарскага майстэрства, аб імкненні больш разнастайна адлюстроўваць нашу рэалінасць, духоўны свет саветскага чалавека.

Я. Цікоці гаворыць аб першых сімфанічных творах і п'есах — Ул. Алоўнікава, маладых кампазітараў Я. Лебана, І. Рончына, аб п'есах і творчасці І. Кузінава і Ю. Семлякі. Ён адзначае мастацкія калектывы і асобных выканаўцаў рэспублікі, якія ўдасціліся выкарыстаць у Маскве ў 1955 г. у час другой Дзякда Беларускага мастацтва і літаратуры, а тавасма на Усеаюзным і VI Суветным фестывалех моладзі і студэнтаў.

З даклада відаць, што юбілейны год прынёс Беларускаму кампазітарам вялікі плён. Ён створана дзве оперы і адзін балет, чатыры сімфоніі, чатыры кантаты, чатыры буйныя аркестравыя фантазіі, два інструментальныя канцэрты, праграмыя сімфанічныя творы, п'есы рамансаў, хоры і п'есы. Заканчваючы свой даклад, Я. Цікоці сказаў:

— П'ятынацца паставы ЦК КПСС па пытаннях літаратуры і мастацтва вывелі нашу музыку на шырокі шлях рэалістычнай народнай творчасці. Штодзённымі клопатамі ЦК КПС аб лёсе Беларускай музычнай культуры садзейнічаюць вырашэнню многіх праблем развіцця музычнага мастацтва рэспублікі. На выключную ўвагу, якую аказваюць партыя і ўрад саветскаму музычнаму з'яўчэнню, мы павінны адказаць яшчэ большым павышэннем ідэйнага з'яўчэння і мастацкага майстэрства сваіх твораў.

(Заканчэнне на 4-й стар.)

На здымку: кампазітары Беларусі і братніх рэспублік сярод рабочых трактарніка завода Зялёнага напшава: М. Аладаў, Е. Андраева (Кіеў), І. Беларусец (Масква), Я. Цікоці (трасі справа).

УКАЗ ПРЭЗІДЫУМА ВЯРХОЎНАГА САВЕТА СССР Аб узнагароджанні Беларускай Саветскай Сацыялістычнай Рэспублікі ордэнам Леніна.

За паспяховае аднаўленне разбуранай у перыяд вайны народнай гаспадаркі і вялікія дасягненні Беларускага народа ў далейшым развіцці прамысловасці, будаўніцтва, сельскай гаспадаркі і культуры ўзнагародзіць Беларускаю Саветскую Сацыялістычную Рэспубліку ордэнам Леніна.

Масква, Крэмль.
22 снежня 1958 г.

Старшыня Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР К. ВАРШЫЛАЎ
Сакратар Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР М. ГЕАРГАДЗЕ

Міністэрства культуры БССР выпусціла ў свет мастацкі плакат «Росквіт Беларускай сацыялістычнай культуры», прывесаны 40-годдзі БССР.

У плакаце расказваецца аб росце сеткі бібліятэк, тэатраў, клубаў, павелічэнні перыядычных выданняў. На плакаце прыводзіцца лічыбы росту культурнага жыцця працоўных. Вось, напрыклад, адна з лічыбаў. У 1913 г. у Беларусі было два клубы, у 1958 г. іх — 5783.

Аўтар плаката мастак П. Калінін.

На здымку: плакат «Росквіт Беларускай сацыялістычнай культуры».

Гэтага патрабуе жыццё

У тэзісах даклада таварыша М. С. Хрушчова на XXI з'ездзе КПСС «Кантрольныя лічыбы развіцця народнай гаспадаркі СССР на 1959—1965 гады» прадугледжваецца значнае павелічэнне колькасці масавых бібліятэк і клубных устаноў.

У сувязі з гэтым, нам думаецца, неспела неабходнасць перагледзець размяшчэнне сеткі клубаў і бібліятэк і распрацаваць адну стройную сістэму культурна-асветнай работы на вёсцы.

На нашу думку, у цэнтры сельсавета неабходна мець Дом культуры з добрай бібліятэкай і стацыянарнай кінастановай са штатам у чатыры чалавекі: дырэктар, масавік, бібліятэкар і кінамеханік. Усе работнікі сельсавета Дома культуры павінны абавязкова мець спецыяльную адукацыю. На іх укладзена абавязак — наладжваць культурна-асветную работу ў сельсавесце.

Апроч таго, кожны калгас павінен мець свой клуб і бібліятэку на цэнтральнай гледае і клубы ў кожнай брыгадзе. Старшыні калгасаў павінны адказаць за культуру так, як яны адказваюць за ўсе галіны народнай гаспадаркі. Фінансавыя органы павінны ўстанавіць дакладны кантроль за выкарыстаннем сродкаў культурна-асветнага фонду арцелі.

Варанай перабудовы патрабуецца і бібліятэкі ў раённых цэнтрах. Напрыклад, дзіцячыя бібліятэкі. Тут неабходна пераацэніць стыхійны характар. Карыстаючыся самастойнасцю, яны не вядуць ніякай работы па кіраўніцтву чытаннем дзяцей у сельскай мясцовасці сваяго раёна. Зыходзячы з гэтага пункту погляду, дзіцячы бібліятэка варта быць аб'яднанай з раёнай, захаваючы дзіцячы аддзел з работнікам-метадыстам па рабоце з дзецьмі ў раёне. Думка канкрэтна аб'яднання дзіцячых бібліятэк з гарадскімі не адпавядае пры-

значэнню першых. Бо ў гарадзе ёсць многа бібліятэк, якія абслугоўваюць дзяцей, а на вёсцы гэтай катэгорыі чытачоў вельмі мала ўвагі.

У сувязі з рэарганізацыяй сярэдняй школы неспела неабходнасць стварэння ў бібліятэках чытальных залаў для школьнікаў, дзе б яны мелі магчымасць не толькі пастаянна займацца, але і праслухаць гутаркі і лекцыі аб паводзінах у грамадстве, аб камуністычных адносінах да працы і г. д. Аб'яднанне раёнай і дзіцячых бібліятэк даць магчымасць без павелічэння штатаў вырашыць гэтыя неспелыя пытанні.

Гарадскія бібліятэкі варта абавязваць, каб яны неслі адказнасць за работу некаторага колькасці сельскіх бібліятэк, таму што іх работнікі знаходзяцца на аднолькавым матэрыяльным становішчы з работнікамі раённых бібліятэк, а выконваюць работу ў два разы менш. Яны зусім не звязаны з калгасамі і прадпрыемствамі, якія ёсць у сельскай мясцовасці.

У некаторых раёнах нашай вобласці яшчэ да гэтага часу ў раённых бібліятэках працуюць па два чалавекі. З такім штатам бібліятэка не можа выканаць і павольнае работы па прапагандзе кнігі і развіццю бібліятэчнай сеткі ў раёне, якая на ё ўскладзена.

Пры ўпарадкаванні сеткі культасвету устаноў на вёсцы адпаведна неабходнасці і арганізацыі вялікай колькасці перасоўва кніг ад раёнай бібліятэкі. Ды калі палічыць з практычнага пункту погляду, дык перасоўка раёнай бібліятэкі не змож так абслугоўваць калгаснікаў, як гэта зрабіў бы работнік сельскай бібліятэкі ў сваяй зоне абслугоўвання. Перасоўны фонд пры раёнай бібліятэцы варта захаваць для задавальнення запатрабаванняў калгаснікаў на літаратуру, якой няма ў сельскіх і далгасных бібліятэках. Пры вострай неабходнасці можна арганізаваць некалькі перасоўваў у тым ці іншым населеным пункце ад раёнай бібліятэкі. Асноўную нагрукку па метадычнай рабоце ў раёне павінен неслі метадыст раёнай бібліятэкі, які мае спецыяльную вышэйшую адукацыю.

Кіраўніцтва бібліятэчнай справай у раёне павінна неабходна сканцэнтраваць

у руках раёнай бібліятэкі. Без гэтага добра наладзіць бібліятэчнае абслугоўванне насельніцтва.

Калгаснік не мае магчымасці набыць і добрую літаратуру. Сетка кнігазабеспячэння праз кааператывы, якая існуе цяпер, не апраўдае свайго прызначэння. Добра было б мець у кожным сельсавесце філіял ад кніжнага магазіна Міністэрства культуры. Кіраўніцтва камплектаваннем устаноў культуры варта цалкам даручыць раёнай бібліятэцы, а асінвананыя сродкі на набыццё літаратуры цэнтралізаваць на раённым бюджэце.

Практыка паказвае, што ў нашым раёне 50 працэнтаў грошай, адушчаных на камплектаванне, выкарыстоўваюцца сельсавесці не па прызначэнню. Раёная бібліятэка павінна мець агульны каталог на ўсю літаратуру, якая набылася для сельскіх бібліятэк. Гэта дазволіць спеацыяльна ліквідаваць і ўсталяваць літаратуру.

Хачелася б сказаць некалькі слоў і ў адрас Беларускага вясельства. Якісь жніжэй прадукцыі значна палепшылася ў параўнанні з папярэднімі гадамі. Палепшылася мастацкае афармленне кнігі і іх трываласць. Аднак трэба сказаць, што жшчэ кнігі вельмі кароткае ў параўнанні з коштам яе. Напрыклад, у гэтым годзе наша бібліятэка набыла некалькі экзэмпляраў кнігі «Віктор дэ Браўзэлон». Пасля трохай чыткі парадася вокладка — давадла кляебіт. Прачытала яшчэ некалькі чалавек — сталі выпадць друкаваныя лісты. Аказваецца, марля зусім дрэнна прымацавана кардон вокладкі. Тут трэба прымяняць больш трывалы матэрыял.

І яшчэ хочацца пажадаць, каб у новым сям'ягодзі Беларускай пісьменнасці і работнікі роліцыяны газеты «Літаратура і мастацтва» больш сустракаліся са сваімі чытачамі і з работнікамі устаноў культуры. Хочацца, каб на старонках газеты «Літаратура і мастацтва» насцей паяўляліся матэрыялы аб цікавых масавых мерапрыемствах, аб асобных пытаннях кіраўніцтва чытаннем і абслугоўвання насельніцтва кнігай.

А. ГРЫБАВА,
загадчыца Кобрынскай раёнай бібліятэкі.

У тэатрах, канцэртных залах і кіно

Пярэдазень слаўнага юбілею рэспублікі багаты культурнымі падзеямі вялікага значэння. У супрадае святых народных талентаў ператварылася Дзяка самадзейнага мастацтва, якая скончылася янадуна. Пяцёр тэатральна калектывы сталіцы, не музычныя ўстанавы сталіцы на парозе свайго свята — юбілейнага года, адзначылі 26 снежня 1958 г. — 5 студзеня 1959 г.) вялікі атрад кампазітараў, спявакоў, драматычных артыстаў, музыкантаў прадманструе багаты плён свайго работы, на сустрачцы з гледацкай расказвае аб поспехах Беларускага мастацтва за сорак год. Тэатры Мінска паказваюць свае лепшыя спектаклі, пазнаёмяць працоўных горада з юбілейнымі работамі. Новыя паставы ёсць у рэпертуары кожнага калектыву.

Адбудзецца прэм'ера спектакля «Дні нашата нараджэння» ў Акадэмічным тэатры імя Якія Купалы. П'есменнік І. Мележ, па п'есе якога паставлены спектакль, у новым творы звярнуўся да грозных дзён Кастрычніка на Беларусі. Рост неадаваласці палітычна Часовага ўрада, выспяванне рвалюцыйнай сітуацыі на Заходнім фронце, агуртаванне партыі народных мас у барыбары перамогу рвалюцыі — усё гэта складале змест спектакля, які расказвае аб нараджэнні Саветскай улады ў нашай рэспубліцы. Акрамя прэм'еры, у дні Дзякда тэатр паказа яшчэ чатыры спектаклі: «Люді і д'яблы» К. Крапіны, «Наваліны год» А. Каплера, «Паўлінка» Я. Купалы, «Ліса і вінаград» Г. Фігярада.

Да юбілею рэспублікі тэатр оперы і балета паказаў балет Д. Вагнера «Палістаўна нявеста» (лібрэта Я. Рамановіча). У цэнтры спектакля расказ аб тым, як Андрай, Мацей і Насця, простыя людзі з народа, правучылі гарналівага і распуслівага пана Гонар-Гіюсевича. У балете многа камедыяных сітуацыяў і цікава вырашаны бытавыя сцэны. Святковую праграму тэатра складуць і такія шырока вядомыя гледацка спектаклі, як «Дзвучына з Палес-

ся» Я. Цікоці, «Князь-возера» В. Залатарова, «Яснае світанне» А. Туранкова.

Два перадаючыя квінтэты даць 26—27 снежня ў аргументна Доме афіцэраў ансамбль п'ес і танца Беларускай ваеннай аргукі. 27 снежня ў клубе Мінскага радыёзавада выступіць Дзяржаўная акадэмічная капела БССР, святковы квінтэт Беларускага народнага хору адубодзеша 30 снежня ў аўтаномнай зале інстытута народнай гаспадаркі імя Куйбышава. Мінская музычная школа-дз

Перадзедаўская трыбуна

Пісьменнік і яго эпоха

Описывай, не мудрувай лукава, Все то, чему свидетель в жизни будешь. А. Пушкин.

Ф. КУЛЯШОУ.

гарача імкненне быць у цэнтры падзей эпохі, у нірвы грамадскай барацьбы. Яны не толькі ўважліва вывучалі жыццё, а самі жылі ім, былі настаянна ў гушы яго. Яны ўсведамлялі сабе дзеячамі эпохі, часцінкай народа, прадстаўнікам нацыі, сямі дарагой ім радзімы. Пры гэтым непарушнай свядомасцю таленту кожнага з названых пісьменнікаў, усіх іх аб'ядноўвала адно ўпараце імкненне — аказаць, адуці, угадаць будучыню людзей, лёс яе народа, дзе ролю на зямлі (Геркі). Адуваючы сабе адказны перад часам, народам, радзімай, яны заўсёды гарэлі непералодным жадааннем неадкладна адукацыя на алабадзеныя тэмы, і таму ў іх творах рэальна адлюстраваліся характэрныя рысы сучаснай эпохі, перададзена праўда жыцця таго часу. Чужымі былі ім палахлівыя помysel аб уласнай велічы і бесмертнасці; выдатныя майстры слова, паэтычна і глыбока зацікаўлена апісвалі ўсё тое, чаму/былі свехамі ў жыцці і што яны стваралі разам з народам. У гэтым і «сакрэт» бесмертнасці іх твораў. Хто з хваляваннем і радасцю піша аб людзях і справах сваёй эпохі, той піша як для сваіх сучаснікаў, так і для іх нашчадкаў.

Такая адна з важнейшых традыцый творчага вытоку літаратурных кар'ераў далёкага і нядальняга мінулага.

Гэтая цудоўная традыцыя наследавана літаратурнай сацыялістычнага рэалізма, адзначанай глыбокім адзітвам сучаснасці. Праўда, само разуменне сучаснасці ў мастацкай творчасці не заўсёды правільна тлумачылася практыкамі і тэарэтыкамі літаратурнага фронту. Аб гэтым сведчаць выступленні некаторых пісьменнікаў у перададзедаўскай трыбуне «Літаратурнай газеты», а таксама артыкул Ф. Гладкова ў газете «Літаратура і жыццё», надрукаваны ўлетку гэтага года. Аб гэтым жа гаворыцца, напрыклад, і ў рабоце крытыка і літаратуразнаўцы Д. Паліткі, прысвечанай беларускай пасляваеннай прозе.

«Паніжце сучаснасці, — піша Д. Палітка, — зусім не абмажовае пісьменніка абавязкова пісаць толькі аб сённяшнім дні савецкага жыцця. Яно толькі заключае ў сабе правільны погляд, які ўласцівы нашаму перададому сучасніку, уобразнаму марксісцка-ленінскай тэорыі, на адносіны людзей, на падзеі і факты рэчаіснасці». З аўтарам гэтых радкоў можна пагадзіцца толькі ў адным: ніхто не абраціцца да крытыкаў прымадуць кожнага пісьменніка абавязкова пісаць толькі аб сённяшнім дні савецкага жыцця. Было б па меншай меры неразумна прапагандаваць безагварачна адмаўленне ад мастацкага ўваблення гістарычнага мінулага, асуджэнне празаіка, паэта або драматурга, калі ён па-партыінаму налімаў расказаваць, напрыклад, аб гераічных днях рэвалюцыі і грамадзянскай вайны, аб мужнасці нашага народа ў гады Айчынай вайны, аб жыцці і барацьбе нашых продкаў. Нам патрэбны сёння коласальны «Новая зямля» і «На ротах», «Курган» Кушалы і «Садзей» Вялікі, «Сокі падліны» Гартнага і «Сын» Мурашкі, раманы Чорнага, Самуіленка і нават «Снежні-дарожкі» Зароўнага, «У вяснянай дуброве» Куляшова і «Праз горы і стэпы» Броўкі, «Людзі і дэблы» Крапівы і «Векпомныя дні» Лынькова, патрыён раман Пестрака «Сустрэнемся на барыках», аповесць Клаза «Жарцы» і «Аповесць аб Ясьме Стакоры» Салковіча, і «Непаўторная вясна» Шамякіна, і «Юнатства ў дарозе» Сабалеўкі... Тут міжволі даволі шмат стаяць «і г. д.», таму што розныя і патрэбныя кнігі аб учарашнім дні вельмі многа, і няма патрэбы даваць тут іх поўны пералік. Значэнне падобных кніг, калі яны па-мастацку паўнацэнныя і калі ў іх захавана праўда гісторыі і праўда чалавечых характараў, — наватрэйшая вылікае. Усе жанры добрыя, апроч сумнага. Гэта бесспрэчна. Бясспрэчна і тое, што ў кнігах беларускіх — і наогул савецкіх — пісьменнікаў на тэмы мінулага асветленне гісторыі, які правіла, даецца з пазіцыі самага перададому, марксісцка-ленінскага светлагляду. Гаворачы аб далейшым мінулым, савецкі пісьменнік застаецца сымнам свайго часу, нашым сучаснікам, і гісторыю іх па-мастацку ўважліва праз прыму за-своены ім марксісцкіх поглядаў. Гэты правільны сучасны погляд пісьменніка лёгка ўсведамляецца нам пры чытанні, скажам, «Пятра і Талстога» і «Зары насустрэчу» Кажушнікава, «Георгія Скарыны» Салковіча і «Сустрэнемся на барыках» Пестрака, «Пераздаўскай рады» Рыбака або «Аб'ява» Аўзава. Справа ў тым, што ў падобных кнігах звычайна прысутнічае поўная «стайная» сучаснасць апаляднення аб несучасных рэчах», якую М. Прышын на-зваў «пробным каменем сапраўднай творча-сці».

Але ці можна лічыць гэтыя і сотні іншых твораў гістарычнага жанра сучаснымі ў літаральным сэнсе слова? Ці справядліва сцвярджаць, што паніжце сучаснасці толькі «свалячае ў сабе правільны по- (Заканчэнне на 3 стр.).

гляд, які ўласцівы нашаму перададому сучасніку... на адносіны людзей, на падзеі і факты рэчаіснасці? Скажам так — скажам толькі частку праўды. Тут збытыя два паніжце: сучасны светлагляд пісьменніка і сучасная праблематыка мастацкай літаратуры нашага часу.

Прызнаючы зусім абавязкова прысутнасць «стайнай» сучаснасці апаляднення аб несучасных рэчах», партыя і народ арыентаваны да савецкіх пісьменнікаў з настойлівым заклікам больш ствараць высокамастацкіх твораў аб «сучасных рэчах», г. зн. на матэрыяле сучаснасці, кніг аб сучасным чалавеку, твораў, наскроч пра-сяжнутых духам сучаснасці.

У перыяд паміж трэцім і прадстаўчым чацвёртым рэспубліканскімі з'ездамі пісьменнікаў адувальна паварот пераважнай большасці літаратараў да разнастайных тэм сучаснасці: Сёння не пажна знайсці не адзін дэсатка беларускіх твораў у верхах і прозе аб тых, хто апрацоўвае зямлю, вырочнае ўраджай і забяспечвае краіну прадуктамі харчавання, і працаўніках на далёкай даліне і горах сацыялістычных новабудоваў, аб тых, хто будзе дамы, электрастанцыі або вылаўляе метал, аб тых, хто вучыцца сам або вучыць другіх, лечыць або заняты навуковымі даследаваннямі. Я не намераны тут разглядаць разнастайныя ў жанравых адносінах творы аб нашай сучаснасці і не стану падрабязна пералічваць усё тое, што ў апошні час напісалі Т. Хадкевіч, І. Шамякін, М. Лынько-ва, Я. Брыль, К. Крапіва, П. Броўка, У. Корш-Саблін, М. Танк, П. Панчанка, А. Кула-шоўскі, А. Куляшоў, І. Мележ, П. Пестра-к, Я. Скрыган, У. Дубоўка, М. Калач-ніцкі, П. Прыходзька, А. Зарычкі і шмат добрых і дэсаткіх пісьменнікаў рознай ступені таленавітасці. Радуе тое, што яма-ла твораў, героямі якіх адуваўся нашы сучаснікі, за апошнія гады стваралі маладыя пісьменнікі — І. Іванушка, І. Сіўцоў, А. Асіпенка, А. Важко, А. Марціновіч, М. Сяргіевіч. Спіс гэты можна павольць і павольць, таму што кожны або амаль кожны з літаратараў у сваёй творчасці ставіць важную праблему сучаснасці.

І характэрнае тут воль яшчэ што: ён-няння беларуская літаратура, застаючыся нацыянальна-самабытнай, не замыкаецца ў нацыянальнай рамкі, а смела выходзіць за межы беларускай тэматыкі, на ўсеагульную і міжнародную арэны. Паездкі беларускіх пісьменнікаў за граніцу, а там больш за межы свайго рэспублікі, сталі звычайнай, амаль будзёнай з'явай. І па-глядзіце, як распусніліся ідэяна-тэматычныя рамкі нашай літаратуры апошніх чатырох — пяці год! Патрыён вобраз лі-рычнага героя, сумленнага, ныхасароднага і мудрага савецкага чалавека — патрыёта нашага часу, узнік у адточаных радках вершаў М. Танка пра заграўніц. П. Па-нчанка праспяваў гімн савецкаму чалавеку і савецкаму грамадскаму ладу сваёй эма-цыянальна-прыўзнятай «Патрыятычнай песняй». А дарожны нарис пра людзей і жыццё сучаснага Захаду і Усходу? Ён жа зусім нязнама, што называецца, набыў у нас права грамадзянства. Зараз у нашым актыве і добра выкаваны замежны на-рыс Я. Брыль «Вачыма дзута», і каштоў-ны нарыс П. Панчанкі і І. Мележа, і ба-гаты назіранымі ўсходняй запіскі М. Лынькова «Пад сонцам Індыі», і «Па-дарожка па новай Польшчы» П. Пестрака, і дэды рад іншых. Замежны дарожны ўра-жанні вылікалі да жыцця ямаля глыбока сучасных па ідэі і вобразам апалядненняў, такіх як дыльбоўскія «Агі Танганьікі», лірычная мініяцюра «Дваццаці» Я. Брыль або «У гарах дажджы» І. Мележа. Двад-цаць год назад з'явіўся ў літаратуры выдатны раман Самуіленка «Будучыня», прасякнуты ідэямі міжнароднай дружбы. Сёння можна застаніць паліцы кнігамі беларускіх пісьменнікаў, у якіх паўтэраюць ідэі братняй садружнасці белару-за рускімі, украінцамі, літоўцамі, латышамі, казакамі, і ў гэтым няма нічога некажна-га. Правільна аразумяла сучаснасць пра-дугдзельна мастацка асваіванне таго, што сёння адбываецца не толькі на ра-дзіме пісьменніка, але і ў іншых напма-нальных рэспубліках Савецкай дзяржавы, у краінах народнай демократыі, у свеце капіталізма. Праблемы міру, інтэрнацы-янальнага братства і аднайна народаў да папярэдняга вайны, тамы ба-рацьбы ўсёго прагрэсунага чалавец-тва за демократыю і свабоду ў нашы протныя дні настойкі востра сучасныя і надзвычайныя, і аб праблема перабудовы на-дгаснай вытворчасці ў адпаведнасці з апош-німі ўказаннямі партыі і ўрада.

Не будзе перабольшаннем сказаць, што зараз ёсьць значная колькасць кніг, якія, гаворачы словамі героя «Братоў Ярыш-овых», дапамагаюць сёння народу ў яго «вялікіх, прыгожых справах».

І неазадоволеннасць у савецкага чыта-ка вылікае не колькасць абмежаванасці лі-таратурных твораў аб нашай гераічнай су-часнасці, а адсутнасць у пасляваеннай бе-

Вячэрняя зара

ДЛЯ НАРОДНАГА ХОРУ АБО ДУЭТА З БАЯНАМ

Музыка Ю. СЕМЯНЬКІ. Словы М. ГАМОЛКІ.

- 1. Зара палае ярка — Вянец знойной красы — І залатымі аркамі Трымае неба сін. ПРЫПЕУ: Глянь над небакрай, — Ой, прастор, прастор! Снег бодра ўраджай, Ззяюць грошкі зор. 2. Вакол паці калгасныя Прасторныя лягі. І дыша вецер ласкава У росны твар зямлі. ПРЫПЕУ. 3. З зарой пераміраюцца Вяселыя агні, Гудзі ляшчы ад станцыі Праз мора шчыны. ПРЫПЕУ. 4. Дзень датарас сонечны, Вялікай працы дзень. Па-над шляхамі, гонямі Кладзецца ночы сень. ПРЫПЕУ. 5. Сяйна стаіць жытнё-вая, — Сяцбанка да сябла. І ходзіць песня новая З сяла і да сяла. ПРЫПЕУ. 6. З прыгожай добрай марая Народ дамоў ідзе. Зноў заўтра над абшарамі Гуя працы загудзе. ПРЫПЕУ.

На пачатку творчага шляху

У апошнія гады выпуск фільмаў у нашай краіне настайна павялічваецца. Савецкая кінематографія стварае штогод больш ста понаметражных кінатвораў, больш палавіны з іх — на кінастудыях нацыянальнага рэспублікі. Гэта ажыскава адлюстраввае бурны рост савецкага кіна-мастацтва і вялікую ролю, якую адтры-маваў у яго развіцці нацыянальнае кіна-студыі. У бліжэйшы час пашыраецца база кінастудыі «Беларусьфільм». Перад работ-нікамі беларускага кіно адкрыцца шмат большыя перспектывы ў стварэнні новых фільмаў пра жыццё свайго народа.

Да 40-годдзя БССР беларуская кінемато-графія прайшла складаны шлях. Ён ствара-ва больш 70 фільмаў, сямь розных па тэматыцы, жанрах, праблемах і, аразумее-ла, розных па ідэяна- і мастацкаму ўраўно-важэнню. Ужо ў пачатковы перыяд існавання студыі «Беларусьфільм» стварыла некалькі значных фільмаў гістарычнай і гістарыка-рэвалюцыйнай тэматыкі. Сярод іх вылу-чаюцца «Лясная воль» рэжысёра Ю. Тар-чына, «Кастусь Каліноўскі» В. Гардзіна, «У агні народжаная» У. Корш-Сабліна, «Сосны шумяць» Л. Мажанова, «Да заў-тра» Ю. Тарчына і інш.

Перыяд 30-х гадоў — цікавы этап у раз-віцці савецкай кінематографіі. Рад фільмаў з маркы беларускай кіна-студыі грамадскае сустрэла станоўча. Але ямаля было і нарананьня, што за-чыталі тэматыкі і мастацкага ўраўно-важэння кінатвораў. Друг не раз падвар-гаў суворы і справядлівай крытыцы работу студыі.

Папрокі ў асноўным датычыліся таго, што беларускі кінематографісты надалі недастаткова ўвагі нацыянальнай тэматы-цы. Студыя «Беларусьфільм» стварыла многа фільмаў, далёкіх ад жыцця тагачас-нага Беларусі. Сярод іх было ямаля сла-бых, нязначных па ідэяна- і мастацкаму ўраўно-важэнню. Такое становішча ў значнай ступе-ні тлумачылася тым, што творчыя работ-нікі студыі былі слаба звязаны з жыццём рэспублікі, з яе літаратурай, мастацтвам. Вялікую шкоду беларускай кінематографіі прынесла адсутнасць настаяннага, стабіль-нага складу творчых работнікаў. На студыі часта працавалі людзі выладоўчыя, якія не ведалі Беларусі і не былі заціка-ўлены ў развіцці яе кінамастацтва. Таму яны і не пакінулі ў ім глыбокага следу.

Аднак было б зусім напавільна бачыць у развіцці беларускага кіно перыяду 30-х гадоў толькі адмоўныя моманты і не ба-чыць станоўчых працэсаў, якія спрыялі ста-наўленню беларускага нацыянальнага кінамастацтва.

Якраз у гэты час на студыі «Беларусь-фільм» накопільваўся вопыт па стварэнні фільмаў, п'янае працавалі майстры, якія назаўсёды або надоўга звязалі свой творчы талент з беларускай кінематографіяй (Ю. Та-рчына, У. Корш-Саблін, А. Файншмер, Э. Аршанскі і інш.). Шмат працаваў у бе-ларускім кіно 30-х гадоў выдатны савецкі кампазітар І. Дунаевскі.

Сучасная тэма адлюстравалася ў значнай колькасці твораў студыі таго часу.

Удачы беларускай кінематографіі з'я-вілася стварэнне фільма «Людчы народжан-ны» рэжысёра Э. Аршанскага (аўтары сцэ-нарыя Р. Кобец, Э. Аршанскі). У ім ставі-ліся важныя і характэрныя для многіх твораў савецкага кіно тых год праблемы пера-важання чалавека за ўмовах сацыялі-стычнай рэчаіснасці. У ролі гадоўнага ге-роя — белніца-селяніна, які праішоў па-кутлівы і няжкі шлях пошукаў свайго мес-ца ў жыцці, займаўся выдатны беларускі артыст У. Крыловіч. Яго таленавіты, псі-халагічна дакладная ігра ў многіх прад-мы зналачу фільма.

Некалькі карцін на матэрыяле сучаснай рэчаіснасці рэспублікі паставіў рэжысёр У. Корш-Саблін. Яго фільм «Залатыя агні» (аўтар сцэнарыя Б. Брадзіцкі) расказае пра барацьбу са шкідліцтвам на савецкім прадпрыемстве ў першыя гады індустрыялі-зацыі. У гэтым кінатворе зроблена спроба паказаць аблічча новай індустрыяльнай Бе-ларусі. Сучасная тэма была вырашана ў гэтым фільме яшчэ даволі павярхоўна, але ўжо ў наступных работах рэжысёра («Шу-кальнікі шчасця» і «Лачка Радзімы») яна была распрацавана куды больш глыбо-ка і цікава.

Заслужанай папулярнасцю карыстаўся фільм Ю. Тарчына «Шлях караля» (сцэна-рыі І. Сокалава-Мікітава) — першая раба-та савецкага кіно, якая знайшла глядачоў з гераічнай і самаададзенай дзейнасцю ЭПРОНА.

Беларускі кінематографісты ў гэты гады паставілі тры кінамедыі на сучас-ную тэму — «Дзямічын спяшаецца на спа-тканне», «Маё каханне» і «Песня аб дру-жбе».

Абапярочнае на дасягненні ўсёго савец-

Творы беларускіх пісьменнікаў на карэйскай мове

Дзяржаўнае выдавецтва мастацкай літа-ратуры Карэйскай Народна-Дэмакраты-чнай Рэспублікі выпусціла кнігу выбраных твораў савецкіх вайны.

Найбольш паспяхова гісторыка-рэвалю-цыйнаму тэму ў беларускім кінамастац-ва ўвасобілі кінарэжысёры Ю. Тарчы-на, У. Корш-Саблін, А. Файншмер. Іх фільмы з поўнай падставой можна аднесці да ліку значных твораў, якія трактуюць гэты сло-жаны перыяд айчынай гісторыі.

Аб пераходзе імперыялістычнай вайны ў вайну грамадзянскую, аб Кастрычніцкай рэвалюцыі ў Беларусі ўсхвалявана расказаў адзін з першых гудых фільмаў белару-скага кіно — «Першы ўзвод» (аўтар сцэна-рыя Б. Брадзіцкі, рэжысёр У. Корш-Саб-лін). У цэнтры яго два героі — паслядоўны рэвалюцыянер, ваяк салдацкай масы Ма-кар-Борык (артыст Б. Бабацін) і буржу-азны нацыяналіст пралетарыяк Вялікаў (артыст Ф. Нікіцін). Суцэльна і праістаў-ляюць гэтыя два характары раскрываюць розныя погляды на сутнасць вайны.

Калгасны эстрады аркестр

Ужо некалькі год існуе духавы аркестр у калгасе імя Жданава Наваградскага ра-ёна. Адак культурына запатрабаванні ка-лгаснікаў настойкі ўзрастае, што адзін аркестр не можа задаволюць іх. Таму ў гэтым годзе праўднікі сельгасархелі вырашылі стварыць другі музычны калектыў — эстра-ды аркестр.

Пачаліся заняткі. Калгаснікі, якія хутка авалодалі прыёмамі ігры на інструментах і вывучылі нотную граматы, прыступілі да развучвання музычных твораў. Пад кі-раўніцтвам Васіля Чукарыка, які меў ба-гаты вопыт выканання і педагогічнае здоль-насці, удзельнікі аркестра дасягнулі знач-нага майстэрства. Заложана і прымяна гу-чыць у іх выкананні фантазія на тэмы бе-ларускіх, украінскіх і рускіх песень, полька з кінафільма «Кубанскія казакі», песні «Ка-лі б хлопцы ўсёй зямлі» Салаўёва-Салдо-га, «Хараша жыць у старонцы роднай» С. Тулікава, «Неман» Н. Сакалоўскага і інш.

Эстрады аркестр неаднаразова даваў канцэрты не толькі ў сваім калгасе, але і ў суседніх сельгасархелях і заваяваў вялі-кую папулярнасць. Шпяр калектыў аркест-ра рыхтуе цікавую праграму для святоч-нага канцэрта, прысвечанага 40-годдзю на-шай рэспублікі.

В. КАПЦІЛОВІЧ.

Нарада культасветработнікаў

У Вінебску адбылася абласная нарада загадчыкаў раённых аддзяленняў культуры. З дакладам выступіў намеснік міністра культуры рэспублікі М. Мішковіч. Ён рас-казаў прысутным аб задачах, якія ставяць перад культурна-асветніцкімi ўстановамі БССР у барацьбе за паспяховае выканан-не наставных XII Пленума ЦК КПБ аб па-ляпшэнні культурна-асветнай работы ў рэспубліцы.

Удзельнікі нарады абмеркавалі даклад і на-мелілі канкрэтны план работы на блі-жэйшы час.

А. ПУШКАРЧУК.

У будаўнікоў

Каля трох тысяч чытачоў бібліятэкі будгоста № 1 Мінска карыстаюцца ма-стацкай, навуковай, тэхнічнай, палітычнай літаратурай. У бібліятэцы часта правод-зяцца літаратурныя вечары, канферэнцыі, сустрэчы з пісьменнікамі.

За апошні час абмеркаваны раман «За годам год» У. Карпава, аповесць «Гам-бін-гаралок» Л. Абуханай, раман «Век-помныя дні» М. Лынькова. Прыведзены лі-таратурныя вечары — «Піць ордэнаў Ле-нінскага камсамоль», «Аб дружбе і талара-скасці» і інш. Актыўны ўдзел у правядзен-ні гэтых мерапрыемстваў прымаюць чытачы бібліятэкі: І. Белскі, М. Супрун, Г. Ма-торнына, А. Каралеў.

Г. ТАТАРАЎ.

Выязны спектакль

Тэатр імя Я. Купалы — часты гошч у сельскіх гледачоў. Дыямі артысты зрабілі дасць магчымае майстрам самага ва-жнага і самага масавага з мастацтваў па-будаваньня сваю работу так, каб не застава-ла даўгу перад гледачамі.

А. КРАСІНСКІ.

МАСТАКІ ДА 40-ГОДДЗЯ БССР «Варганы». Карціна мастака В. Жолта.

З любоўю да кнігі

Кожны ў Брэсце ведае, дзе знаходзіцца кніжны магазін № 1 абласнага горада. Дычыцца на вуліцы Пушкінскай, вы бачыце добрыя папулярныя будынак з шыльдай. Але не выйдзе прыцягвае ўвагу, а прыгожа абстаўлены аконныя кніжныя вытрыны.

Праданы магазіна заўсёды ветліва сустрапаюць пакупніка і цікавіцца, што ён хоча набыць. Літаратуры ж на розных галінах ведаў на паліцах магазіна многа, і ўся яна да паслуг пакупнікоў.

У магазіне заўсёды поўна людзей. Ады цікавіцца палітычнай літаратурай, другія — мастацкай, трэція — сельскагаспадарчай або падліснай выданнімі. А паглядзіце на аддзель дзіцячай і музычнай літаратуры! Не, без кніжкі не выйдзеце. Абавязкова купіце тое, што небудзь патрэбна.

Адночы ў наядзель прышоў у магазін урушаны пакупнік...

— Ведаце, — пачаў ён, — я прыехаў з раёна. Там у магазіне і кіёсках няма патрэбнай для мяне літаратуры. І ў вас таксама, відаць, не знайду.

Прадзень Марыя Лебедзева спакойна запыталася ў яго:

— Вы лепш скажыце, якія кнігі вам патрэбны? Магчыма, мы зможам дапамагчы.

— Дзе там, у вас на паліцах столькі кніг, што патрэбнай і не адшукаеш.

— А вы на паліцах і не шукайце. Паглядзіце картатку кніг у магазіне, а вось вам і каталог літаратуры. Здаецца, вы тут знайдзеце тое, што вам патрэбна.

Наведвальнік з нейкім недаверам паглядзеў на прадаўца і пачаў праглядаць картатку, а потым каталог, з асаблівай прыемнасцю ставячы ў каталаг «спушкі» супраць назваў кніжак, якія хацеў купіць.

— Не чакаў я, што знайду ў вас гэтыя кнігі, — лагодным тонам заявіў ён. — Усё ж варта быць ехаць у абласны цэнтр!

— А можа і не варта, — запыталася прадаўшчыца з аддзела «Кніга-поштай» т. Духіна. — У нас ёсць аддзел, які пасылае кнігі праз пошту. Трэба было зрабіць заказ, і мы вам выслалі б неабходныя кнігі.

— Прадаў? Вось гэта добра! — радаваўся пакупнік. — У наступны раз я так і зраблю.

Такіх «неспакойных» пакупнікоў бывае нямнога. Звычайна людзі прыходзяць у кніжны магазін з цвёрдай упэўненасцю, што змогуць купіць патрэбныя кнігі або пакажыць заўвагу на іх. Тут тое, што трэба для пакупнікоў: каталогі, тэматычныя планы выданняў, бланкі для заказаў, картатка і календар «Новай кнігі». Апрача таго, кнігі раскладваюцца на прылаўках, а для брашуры на грамадска-палітычныя тэмы абраны спецыяльныя скрынкі. Пакупнік прадстаўляе сабе поўна магчымыя ўзросты і рукі тую ці іншую кнігу або брашуру і праглядае яе перад тым, як купіць.

Кніга — спецыфічны тавар. «духоўная страва», як яе яшчэ называюць. І распаўсюджванне літаратуры мае свае асаблівасці. Таму асартымент магазіна фарміруюць, улічваючы асаблівасці культуры і нацыянальнага профілю горада. Кніжнікі, разам з партыйнымі, саветскімі і камсамольскімі работнікамі, а таксама з членамі савета сапраўдных распаўсюджвання літаратуры, сталіцы пакупнікамі розных прафесій, уяўляюць пераглядаюць тэматычныя планы выданняў і іншыя інфармацыйныя матэрыялы аб літаратуры, якая рыхтуецца да выпуску ў свет. Абарканне ідзе па важнай кнізе пасобку.

Пасля вызначэння заказа на тую ці іншую кнігу ўлічваюцца попыт насельніцтва не толькі на выданне, якое абмяркоўваецца, але і на іншую літаратуру. Улічваюцца таксама астаткі кніг на гэтую тэму ў гандлёвай сетцы, разыходжанне літаратуры, яе тэматыка і гэтак далей. Толькі пасля такога ўсебаковага абмеркавання вызначаецца заказ на літаратуру, якая прапануецца для рэалізацыі, і яна потым паступае ў магазін.

Добра ведаючы сваю справу і маючы багаты асартымент літаратуры, супрацоўнікі Брэсцкай кнігарні № 1 умела карыстаюцца разнастайнымі пазамінажнымі формамі распаўсюджвання кніжнай прадукцыі. Адна з іх — арганізацыя продажу кніг са сталаў у прадуктовых і праматарных магазінах, а таксама праз кнігапошту.

Гэтая форма бліскуча апраўдае сябе. Напрыклад, у магазіне «Гастроном» на Пушкінскай вуліцы працуе кніганоса А. Ляніцкая. Яна штомесячна прадае наведвальнікам гэтага магазіна літаратуры на суму да пяці тысяч рублёў.

Часта можна бачыць сярод рабочых мясакамбіната пенсіянера-кніганоса Пятра Канстанцінавіча Мілаўзорава, немаладога, аднаго рухавата чалавека, які прыходзіць сюды з поўнай сумкай кніг. Яго тую добра ведаюць і заўсёды ветліва сустракаюць.

З вясёлай усмешкай ён паказвае пакупнікам розную літаратуру, якую падобраў спецыяльна, бо ведае, чым найбольш цікавіцца рабочыя прадпрыемства. Тут палітычная і тэхнічная літаратура, творы рускіх і беларускіх пісьмннікаў, і нават новыя. Але зраецца і так, што неабходнай кніжкі кніганоса не захапіў. Тэмы Пётра Канстанцінавіча запісвае ў бланкет, збірае заказы і стараецца выканаць іх. Не адна, што т. Мілаўзоруў кожны месяц прадае літаратуры на шэсць і больш тысяч рублёў.

З Ляніцкай і Мілаўзоруўм спабоднічае кніганоса Тамара Нікольская, якая дастаўляе кнігі на заказ і ў прадуктовы магазін на вуліцы Мікенічкі. Яна таксама ўме добра падбіраць неабходныя кнігі, культурна абслугоўвае пакупнікоў, таму сума рэалізацыі ёй прадукцыі ў месці дасягае пяці і больш тысяч рублёў.

Практыкуе Брэсцкі магазін і яшчэ адну цікавую форму распаўсюджвання літаратуры. Паглядзіце, як многа пакупнікоў стаіць каля прылаўкаў. Тут і малыя і старыя, але пераважае моладзь. Яны прычэталі аб'юз, што сёння за прылаўкамі можна сустрэцца і пагутарыць з пісьмннікамі. Вось і прышлі. А за прылаўкам — вядомыя беларускія пісьмннікі: Пётры Галеба, Іван Пестрак, Антон Балеўіч, Рыгор Няхай, Іван Будаўцаў. Яны прычэталі сюды з Мінска.

— Дзякутам абавязкова трэба чытаць першы, — жартуе павт Балеўіч, звяртаючыся да адной са студэнткаў педінстытута. — А што вы мне прапануеце? — пытае другая дзяўчына.

— Свой новы зборнік «Хлеб і нахлебнікі».

— З аўтаграфам?

— Вядома!

Дзяўчына з прыемнасцю купіла кніжку, і яе прыкладу паследавалі іншыя.

За некалькі гаўдін пісьмннікі прадлілі наведвальнікам магазіна больш трохсот кніжак — сваіх і іншых аўтараў.

Праганада кнігі — адна з неад'емных частак кнігагандлёвай справы і работнікі

кніжнага магазіна ніколі не забываюць аб гэтым. Яны ў вядомай колькасці распаўсюджваюць у горадзе і праз аддзел «Кніга-поштай» розныя рэкламныя матэрыялы: афішы, плакаты, лістоўкі, каталогі. Праданы робяць рэкамендацыйныя спісы кніг і рассылаюць прамысловым прадпрыемствам, навуцальным установам, партыйна-саветскім арганізацыям. Правядзенне месячнікаў, кніжных кірмашоў, канферэнцый чытачоў садзейнічае прымяненню пакупнікоў. Вліваюць дапамогу ў прапаганда кнігі аказвае магазіну і абласная газета «Зара», якая рэгулярна друкуе «Кніжныя паліцы», карэспандэнцыі, аб'явы аб паступіўнай у продаж літаратуры.

У мінулым годзе, правяршыўшы склад магазіна, дырэктар т. Альшын заўважыў там ніякай кніжнай астаткаў.

— Не можа быць, — вырашыў ён, — каб гэтыя кнігі не знайшлі сабе пакупнікоў.

У магазіне былі адабраны ўзоры кніг, якія затрымаліся ў продажы, зроблены спісы са спецыяльнай графай, дзе можна паставіць колькасць неабходнай літаратуры. Гэтыя спісы магазін разаслаў кнігагандлюючым арганізацыям вобласці, а таксама Упраўленню кніжнага гандлю Міністэрства культуры БССР для апублікавання іх у бланках заказаў, якія выдаюцца ў Мінску і рассылаюцца па ўсёй рэспубліцы.

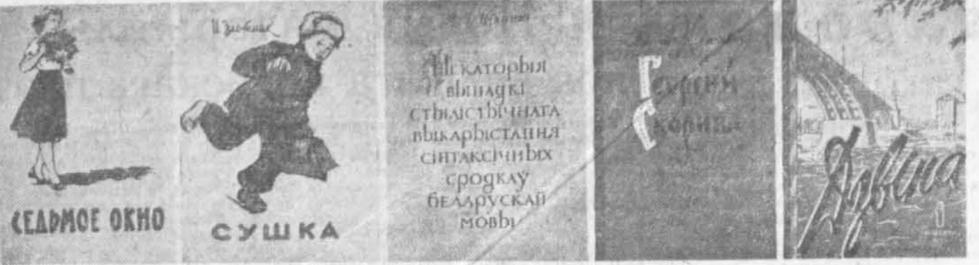
! Вось за кароткі час большасць кніг знайшла сабе пакупнікоў. Напрыклад, хутка выйдзе такіх кніжак, як «Энцыклапедычны слоўнік» у 3-х тамах выдання 1953—1955 гг., «Даведнік па элементарнай матэматыцы і фізіцы» выдання 1955 г. і г. д.

Паспяховае распаўсюджванне літаратуры пэсна звязана з вывучэннем попыту насельніцтва.

Сённяшні Брэст — будны прамысловы цэнтр. У ім працуюць прадпрыемствы металургічнай, харчовай, швейнай прамысловасці. Няма тут і навуцальных устаноў: педінстытут, медыцынскі, чыгуначны тэхнікум, будаўнічая школа, музычны вучылішча, сярэднія школы і разкультурна-навуцкія ўстановы: драматы, кіна-тэатры, клубы, бібліятэкі і інш. У гутарках з работнікамі, інжынерамі, тэхнікамі, урачамі, педагогамі, з усімі слаямі насельніцтва кнігапрадаўцы высвятляюць, якая патрэбна для горада літаратура. У магазіне ёсць таксама кніга попыту і прапановы, куды запісваюцца заказы, прапановы і пажаданні пакупнікоў.

Кніжны магазін № 1 Брэста — адзін з лепшых у рэспубліцы. У гонар 40-гаўдзя Беларускай рэспублікі і XXI з'езду КПСС калектыў магазіна разгарнуў шырокае спабодніцтва за найлепшае распаўсюджванне літаратуры сярод насельніцтва і выканаў гэтае план да 41-й гаўдзіны Вялікага Кастрычніка. Да канца года работнікі магазіна абавязаліся прадаць прапавіны горада звыш плана кніг на суму 150 тысяч рублёў.

Ф. КАЗЛОУСКІ.

НОВЫЯ КНІГІ.
На адмыку: вокладкі кніг «Сёмае акно» Я. Васіліўкі (Дзяржаўнае выдавецтва БССР), «Некаторыя выпадкі стылістычнага выкарыстання сінтаксічных сродкаў беларускай мовы» М. Цікоцкага (выдавецтва Беларускай універсітэта імя У. Л. Леніна), «Георгій Скарныя» М. Клімковіча (пераклад з беларускай мовы У. Раждэўскага, выдавецтва «Савецкі пісьтель») і літаратурна-мастацкі альманах «Дзвіна» (выдавецтва газеты «Вісцёскі раён»).

Справаздача свайму народу

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)
Для ўдзелу ў рабоце пленума была запрошана група прадстаўнікоў кампазітарскіх арганізацый Масквы і братніх рэспублік. Аз імі гасцямі ў прывітальнымі прамовамі выступілі І. Беларус (Масква), М. Пічэлазе (Грузія), І. Гаўдармас (Літва), П. Шчэрбан (Малдавія).

Удзельнікі пленума праслухалі першы сімфанічны канцэрт, праграма якога палкам складалася з новых твораў, прысвечаных нацыянальнаму святу рэспублікі. Сімфанічны аркестр Беларускай філармоніі сыграў першую частку з Пятай сімфоніі Я. Цікоцкага, тры апошнія часткі з Першай сімфоніі Я. Галеба і «Скерца» У. Чарадзічэўкі. Акадэмічная харавая капела БССР у суправаджэнні аркестра пазнаёміла слухачоў з новай кантатай Ю. Семянкі «Паміні Канстанціна Заслонава».

У наядзель 21 снежня адбыўся дзённы (другі) сімфанічны канцэрт Беларускай музыкі ў актываў зале Інстытута народнай гаспадаркі. Увазе слухачоў была прадстаўлена вядома і разнастайная праграма з новых твораў і тых, якія трывала ўвайшлі ў рэпертуар музычных калектываў. Акадэмічная харавая капела ў суправаджэнні сімфанічнага аркестра выканала дзве кантаты «А хто там ідзе?» Р. Пукста (публічна паказана ўпершыню) і «Сорак год» М. Алашава. Спяршыла Л. Гаралі сыграў першую частку канцэрта П. Падкавырава для скрыпкі з аркестрам.

Увечары ў Тэатры оперы і балету з поспехам прайшла прэм'ера новага лірыка-кампічнага балету «Надстаўная нявеста» Г. Вагнера (лібрэта Я. Рамановіча), які таксама ўваходзіць у праграму юбілейнага кампазітарскага пленума.

Кампазітары — да свята

У сімфанічных канцэртах юбілейнага пленума кампазітараў, прысвечанага 40-гаўдзю БССР, выкананы рад новых твораў, напісаных беларускімі кампазітарамі да гэтай знамянальнай даты.

У канцэртах прынялі ўдзел сімфанічны аркестр Беларускай дзяржаўнай філармоніі, Дзяржаўная акадэмічная харавая капела БССР і салісты філармоніі.

Сімфанічны аркестр пад кіраўніцтвам В. Дуброўскага выканаў першую частку Пятай сімфоніі Я. Цікоцкага, прысвечанай 40-гаўдзю БССР. Сімфонія мае цікавую праграму. Першая частка названа кампазітарам «Стварэнне», дзве другія часткі — «Чалавечына» і «Жыццёзвар'яжэнне».

З натхненнем прагучала рамантычна-прыгаўдзая першая частка канцэрта для скрыпкі з аркестрам П. Падкавырава. Саліст Л. Гаралі па-майстэрску выканаў сваю партыю.

Вялікае ўражанне на слухачоў зрабіла кантата М. Алашава «Сорак год» (на тэкст А. Дзяржынскага). Яна вызначаецца шырокай думкай, адзінаствам і цэльнасцю драматычнай лініі развіцця. Выканаўшы Р. Вол, Г. Чарняўска, заслужаны артыст БССР М. Шуманскі і В. Юневіч, хор і аркестр пад кіраўніцтвам В. Дуброўскага здалі раскрыць глыбкі драматызм твора. Прадаў, В. Дуброўскі і іншы раз вельмі захапляюцца аркестравай партыяй, і аркестр у некаторых момантах загнулаў хор.

З асаблівай цікавасцю дэлегаты пленума праслухалі кантату Р. Пукста «А хто там ідзе?» на тэкст Я. Купалы, К. Кіраенкі, П. Труса і М. Клімковіча, якая выканалася ўпершыню. Кантата складаецца з трох частак. У першай частцы ў дыялогу паміж салістамі і хорам паўстаюць вобразы прычэпных беларусаў, якія захапілі «ліздымі авяцамі» і падняліся на барацьбу з царызмам, у другой частцы ў лірычных тонах малодца вшчыняюцца беларуская зямля і ўспадкаўніца гіганцкай сацыялістычнай новабудовы нашай рэспублікі, у трэцяй частцы дзеянне пераходзіць у будучыню з першай часткі «А хто там ідзе?» тучыць новы аказ: ідзе загартаваны ў барацьбе аб'яднаны партый, свабодны беларускі народ. У кантате вылучаецца народна-песенная аснова музычнай мовы, напеўнасць і шырыня мелодыі, што ўласціва большасці твораў Пукста. Вельмі паэтычны ў аркестры і хоры прычыны пачатак другой часткі. Глыбокай выразнасцю вызначаецца дыялягічны раздзел першай часткі кантаты. Разам з тым у кантате мала драматызма, кантрастнасці, а ў трэцяй частцы назіраецца некалькі рытмічна аднастайнасць. Прыяма тое, што ў канцэртах пленума шырока прадстаўлены і нашы малодцы кампазітары.

Сімфанічны аркестр пад кіраўніцтвам В. Афанасьева выканаў скерца з Першай сімфоніі У. Чарадзічэўкі, трэцюю, чацвёртую і пятую часткі Першай сімфоніі Я. Галеба. Нажаль, ні адна з выкананых на пленуме сімфоній не была дадзена цалкам.

«Скерца» Чарадзічэўкі — трэцяя частка гэтай сімфоніі. Пяцка ўвайшлі, як яно будзе выглядаць разам з астатнімі часткамі. Пакуль можна адзначыць, што «Скерца» ўжо даволі трывала ўвайшлі ў рэпертуар

як самастойна аркестравая п'еса, якая карыстаецца папулярнасцю ў слухачоў. У той жа час малодца кампазітараў патрэбна дамагацца большай самастойнасці і выпрацоўваць свой уласны арыгінальны стыль.

Сімфонія Галеба — новы твор малодца аўтара, які выконваецца ўпершыню. Яна прысвечана гераічнай барацьбе савецкіх партызанаў з фашысцкімі захопнікамі, і кожная частка яе мае сваё поўнае сюжэтнае развіццё. Меркаваць пра выключны творчы больш праграмы, па асобных частках вельмі пажка, асабліва па апошніх. Тым не менш, трэба адзначыць, што гэтыя часткі сімфоніі пакінулі добрае ўражанне. У трэцяй частцы, імклівай, парывістай, якая адлюстроўвае, па задуце кампазітара, крушэнне пэезда, правязіла поўнае аркестравае майстэрства. Чацвёртая, лірыка-драматычная частка, напісаная толькі для струннай групы, захаляе сваёй амальна-напільнай глыбінёй. У ёй асабліва вылучаецца мелодычны талент малодца аўтара і сцісласць у раскрыцці ўнутранага псіхалагізму. Хочацца пажадаць, каб у далейшым аўтар развіў менавіта гэтыя добрыя бакі свайго таленту.

Партызанскай тэматцы прысвечана і новая кантата малодца кампазітара Ю. Семянкі «Паміні Канстанціна Заслонава» на тэкст М. Алашава. Кантата складаецца з чатырох частак: «Пралог», «Калыханка», «Гарачыя кастры» і «Урачыстая песня». У гэтай усебакова раскрыта пэспінае кампазітара харовае майстэрства. Меладзічная мова кантаты вызначаецца прастатой, выразнасцю і блізкасцю да народнай і масавых песень савецкай эпохі. У кантате выкарыстаны народная беларуская асавіла валькае ўражанне пажкае другая частка кантаты — «Калыханка», лірычна-мажысцкая акон спалучэння з драматызмам. Недаход кантаты — слабасць драматычнай лініі развіцця. Намечаны ў першых дзвюх частках вобразы партызанаў і ворага не атрымліваюць належнага развіцця ў трэцяй частцы «Гарачыя кастры». Яго не можа замяніць і ўведзенае аўтарам харовае фугата. У выніку гэтага ўслаўненне ў фінале аказваецца непарыватным, сам фінал — вельмі кароткім і мала ўрачыстым.

Кантата выканана па-майстэрску (выканаўшы — хор, салісты і аркестр пад кіраўніцтвам В. Барсва), наглядзячы на лаасныя недахопы, як, напрыклад, інтанацыйную настроенасць у акапеліўнай фугата. Добра праява сваю партыю ў «Калыханцы» салістка А. Самкова, якая валодае прыгожым саванітым меца-справя.

На пленуме прагучала таксама і першая частка сімфанічнай пэспы «Мора» Я. Дзягярэўска. Яна вызначаецца яркай аркестравай малуінісцю і вобразнасцю.

Дрэня, што да канцэртаў пленума не былі падрыхтаваны хоць бы кароткія агляты, а друкаваныя праграмы складаліся толькі з простага пераліку твораў. А на пленуме ж былі гасці з братніх рэспублік, якія хапелі б азнаёміцца з творчасцю нашых кампазітараў як мага больш падрабязна.

Г. ЦІКА.

Н. КАЛЕСНІКАВА.

Вынікі агляду маладзённых спектакляў

У рэспубліцы прайшоў агляд спектакляў, прысвечаных 40-гаўдзю камсамола. Малодцы актывы паказалі свае лепшыя работы, падрыхтаваныя на працягу сезона.

Журэ агляду прызнала лепшым спектакль тэатра імя Якуба Коласа «Пачатак жыцця» па п'есе К. Фіна.

Станоўча ацэнена ў маладзёжных спектаклях работа актываў Л. Круцінкінай (тэатр імя Якуба Коласа), В. Тарасова (тэатр імя Янкі Купалы), М. Ключнікбай (тэатр імя Янкі Купалы) і М. Горката (тэатр імя Янкі Купалы).

Г. Токарава (Тэатр імя ЛКСМБ), Е. Барысёнак (Тэатр юнага гледача) і інш.

Міністэрства культуры БССР і ЦК ЛКСМБ адзначылі таксама гадоўнага рэжысёра тэатра імя Якуба Коласа Ю. Шчарбакова, гадоўнага мастака гэтага ж тэатра Е. Нікалава і гадоўнага рэжысёра рэспубліканскага Тэатра юнага гледача Л. Мазалеўска, які праявіў вялікую работу па падрыхтоўцы спектакляў да агляду.

Мастацкі да 40-гаўдзя БССР «Верачка». Малюнак А. Паслядовіч.

Новы кінатэатр

Да 40-гаўдзя Беларусі жыхары сталіцы рэспублікі атрымалі шудоўны паларунак — закончылася будаўніцтва новага дзвухзальнага кінатэатра «Мір» па вуліцы Даўгубродскай. Тут ёсць прасторнае сцяслае фойэ з чытальнай залай і будэтам

Глядзельныя залы маюць па 400 месцаў. У іх адначасова будуць дэманстравацца два фільмы — шырокаэкранны і звычайны. Кінатэатр аснашчаны навішым аічынным абстаўляваннем.

Г. ЦІКА.

Н. КАЛЕСНІКАВА.

Выстаўка работ італьянскіх і бельгійскіх фатографіў

З кожным годам пашыраюцца сувязі нашай рэспублікі з замежнымі краінамі. За апошні час Беларусь наведвалі дэлегацыі рабочых, служачых, студэнтаў Англіі, ШВА, Францыі, Даніі. Сведчаннем мяшчыных сувязей з'яўляюцца БССР з замежнімі краінамі.

Дзямі ў будынку Беларускага Таварства дружбы і культурнай сувязі з зарубежнімі краінамі адкрылася выстаўка майстэрства італьянскага і бельгійскага фатографіў. На выстаўцы экспанавана звыш значную колькасць фатографіў, пераважна простых людзей, знаёмых з побытам, краінамі Італіі і Бельгіі.

Вось здымак «Сходзі бельгійскага майстэрства Марселя Перманіе. Каля сцяны стаіць людзі. Твары іх сур'ёзныя і напружаныя. Шкавы па вырашчэнню здымак «Маці, служанка і дзіця» Гастона Дзюфрэна. П'ер Ван Дурэн прадставіў здымак «У Бельгійскай Конга». Ён зрабіў цікавае фота жанчыны за работай. Гэты ж аўтар экспануе фота «Уражанне», якое цяжка зразумець. На фоталістэры белыя і чорныя плямы. Такія ж здымкі плям зрабіў бельгійскі фатограф Ж. Андрэен. Здымкі называюцца «Пагроз», «Рукі», «Дрэва». Падобныя здымкі не гавораць нічога ні разуму, ні сэрцу.

Многа фатографіў даслалі майстры Італіі. Цудоўнае фота «Пейзаж» Л. Антэа знаёміць з малючым кутком краіны. Добрае ўражанне пакідаюць здымкі «Вязанне драб», «Сеці» Ф. Ройтэр, «Захаванне» Ф. Дж. Франка, «Раніца» Дж. Каламуні, «Марграт», «Футбол», «Кія страціў» Г. Ріншарда. Вось здымак «Ветэран» Т. Д. Шлох. На фота — постаць чалавека на мяшцы. Відзіць здымак — спеланне лёсу мільіў італьянскіх ветэранаў другой сусветнай вайны.

Есць і другія фатаздымкі, цікавыя па задуме, мастацкаму вырашчэнню. Многія з іх па-сапраўднаму хваляюць і, самае гадоўнае, перадаюць помыт лепшых майстроў замежнага фатомастатства. З выстаўкай італьянскага і бельгійскага фота ахвотна знаёміцца жыхары Мінска.

І. СЯМЕНАУ.

Галоўны рэдактар Мікола ТКАЧОУ.

Рэдакцыйная калегія: Заір АЗГУР, Аляксандр БУТАКОУ, Кастусь ГУБАРЭВІЧ, Васіль ІВАШЫН, Аркадзь МАРШЫНОВІЧ (адказны сакратар), Пётры ПРЫХОДЗЬКА, Раман САБЛЕНКА (намеснік гадоўнага рэдактара), Янка ШАРАХОУСКІ, Іван ШАШЛА, Рыгор ШЫРМА.

МІНАЮЦЬ АПОШНІЯ ДНІ ПАДПІСКІ на газету „ЛІТАРАТУРА І МАСТАЦТВА“ на 1959 год.

Ці падпісаліся Вы на газету? Спячайцеся аформіць падпіску!

«Літаратура і мастацтва» выходзіць два разы на тыдзень, у сераду і суботу.

АДРАС РЭДАКЦЫІ: г. Мінск, вул. Захар'ева, 19. Тэлефоны: прыёмнай рэдакцыі — 3-24-61, намесніка гадоўнага рэдактара — 3-25-25, аддзела літаратуры — 3-22-04, аддзела мастацтва — 3-24-62, аддзела культуры — 3-21-53, выдавецтва — 3-19-52, бухгалтэрыі — 3-11-03.

ПАДПІСНАЯ ЦАНА НА ГАЗЕТУ: на месяц — 3 р. 50 к., на квартал — 10 р. 50 к., на паўгода — 21 р. 50 к., на год — 42 р.

Друкарня імя Сталіна.

У Верхменскай школе

Многа ў Беларусі мясцін, звязаных з жыццём выдатнага беларускага песняра Якуба Коласа. Есць яны ў чароўным Наднамні, у Нясвіжы, на Піньчыне. Есць такая памятная мясціна і ў Смалевіцкім раёне. Гэта вёска Верхмень, дзе ў 1906 г. Я. Колас працаваў настаўнікам.

«Шкі сцяжок, які церуць некалькі дзён, прыкрыў палеткі бялюткім дываном. Хвоі і елкі сталі прыбраныя па-зімоваму і выглядалі неак асабліва прыгожа і казачна.

Мы едзем са Смалевіч гасцінцам, які ведае на Чарыне, праз кіламетры дзесяці паварочваем на вёску Алясін, а там — рукой падаць да Верхменя.

Ужо каля Алясіна пачынаюцца мясціны, апісаныя ў трэцяй кнізе трылогіі «На роставіях». Вось тая самая дарога, якую ехаў каліскі настаўнік Андрэй Лабановіч у школу, на новае месца працы. Міншерайткі панскага двара, перазаджаем балотную грэбню, і перад намі вёска Верхмень.

«Сяло расцягнулася ў адну доўгую лінію кіламетра на паўтара. На адным яго канцы, тут жа непадалёку, узнімаўся дзве школьны будынак, а наасупраць, пераўзліў, яшчэ большым дом валаснога праўдзіна, — так апісвае Я. Колас Верхмень (у трылогіі вёска называецца Верхень).

Няма тут цпер старых школьных будынкаў і дома, дзе было каліскі валасное праўдзіне. У час Айчынай вайны згараў вёска, і многае сёння тут выглядае панішма. Там, дзе некалі быў дом валаснога праўдзіна, у якім жыў чарнасоченец — пісар Васіліўкевіч, цпер стаіць будынак, дзе размясцілася Верхменская сярэдняя школа.

Дырэктар школы Н. Календа апавядае нам, што старыя людзі памятаюць Я. Коласа і расказваюць пра яго працу ў вёсцы, пра сустрэчы пісьмнніка з рабочымі спіртзавода ў Алясіне, пра наведванне ім хутара Мураўскіх у Шабуны. Паказвае нам дырэктар і месца, дзе стаяла каліскі школа, у якой працаваў народны паэт.

Запыла рамова пра героль і правобразы трылогіі — бабку Параску